

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR

3. seja Zbora proizvajalcev OLO dne 7. februarja 1958

O DELU IN NEKATERIH PROBLEMIH ZAVODA ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE

K že objavljenemu poročilu o delu Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje, je imel uvodna izvajanja predsednik upravnega odbora Zavoda Peter Rogelj.

Poročilo Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje, ki ga boste obravnavali na vaši današnji seji ob sodelovanju predstavnikov sindikatov in nekaterih gospodarskih organizacij, je že bilo objavljeno v »Glasniku« št. 1 in 2. Mnenja pa smo, da je prav, če osvežimo nekatere misli iz tega poročila, ki sicer zajema celoten obseg dela Zavoda.

Poročilo predvsem obravnava naslednja najvažnejša delovna področja:

1. Delo samoupravnih organov, to je skupščine, izvršilnega odbora, osmih skupščinskih odborov in komisij pri Zavodu ter nekatere probleme samoupravnih organov podružnic.

2. Finančno poslovanje Zavoda, razdelitev sredstev in gospodarjenje s sredstvi, ki se stekajo v sklade socialnega zavarovanja.

3. Zdravstveno zavarovanje in pravice zavarovancev, ki jim Zavod izplačuje z zakoni predpisane dajatve, tesno povezanost z zdravstveno službo in naloge Zavoda, ki izhajajo iz zakona o zdravstvenem zavarovanju delavcev in uslužbencev.

4. Zdravstvena preventiva, ukrepi Zavoda na področju preventivne zdravstvene zaščite, varstvene vzgoje delavcev in pomoč HTZ službi zaradi izboljšanja delovnih pogojev zavarovancev na njihovih delovnih mestih.

5. Delo Zavoda na področju priznavanja pokojnin, invalidnin, delovne dobe in otroškega dodatka.

Glede na to, da so navedena delovna področja zelo obsežna, se bom omejil v tem kratkem poročilu le na nekatere najvažnejše probleme, do katerih naj Zbor proizvajalcev vzame svoja stališča. Prav je, če povemo, da se je izvršilni odbor Zavoda že dalj časa želel, da bi Zbor proizvajalcev razpravljal o delu Zavoda in njegovih podružnicah in da bi priporočil tudi občinskimi zborom proizvajalcev, da bi tudi ti razpravljali o vprašanjih s področja socialnega zavarovanja. Na ta način bi bila družbena kontrola nad uporabo sredstev socialnega zavarovanja, ki niso malenkostna, še večja, kar bi prav gotovo koristno vplivalo na delo samoupravnih organov Zavoda ter na hitrejšo in boljše reševanje zavarovancevih pravic.

Volitve v sedanjo skupščino Zavoda in podružnic so se vršile meseca februarja 1956 ter poteče mandatna doba v mesecu maju tega leta.

Glede na to, da traja mandatna doba članov skupščine socialnega zavarovanja le dve leti in da se predvideva razpis volitev v samoupravne organe socialnega zavarovanja v drugi polovici meseca maja, smo mnenja, da naj tudi Zbor proizvajalcev podpre mnenje skupščine Zveznega zavoda za socialno zavarovanje, naj bi se namreč mandatna doba članom skupščine podaljšala od dveh vsaj na tri leta. Praksa je namreč pokazala, da se nekateri člani vsled mnogih in dokaj kompliciranih zakonskih predpisov na področju socialnega zavarovanja težko znajdejo in da je njihovo delo dejansko uspešno šele po enem letu njihovega dela, ko se s problemi in predpisi spoznajo. Izvršilni odbor Zavoda si je ves čas prizadeval, da zlasti poveča odgovornost zavodovih uslužbencev na tistih področjih, ki so za zavarovanje najbolj občutljiva, to je reševanju zahtevkov iz področja zdravstvenega zavarovanja, priznanje pokojnin in invalidnin ter otroških dodatkov. V tej smeri so bili precej prizadevni tudi naši skupščinski odbori, ki so stalno spremljali dejavnost Zavoda in ga usmerjali v pogledu izvajanja zakonitih predpisov, kot tudi pravih odnosov do zavarovancev. Izredno koristno in uspešno se je pokazalo sodelovanje med Svetom za Zdravstvo OLO, Svetom za delo OLO in izvršilnim odborom Zavoda, kakor tudi sodelovanje s predstavniki samoupravnih organov zdravstvenih ustanov in Okrajnega sindikalnega sveta. Vsled predhodno izoblikovanih enotnih načelnih stališč je Izvršilni odbor mnogo lažje usmerjal delo Zavoda na raznih delovnih področjih.

Gospodarski razvoj okraja zahteva zaposlitev vedno novih delavcev na vseh področjih naše ekonomske in družbene dejavnosti. Vsled tega raste iz leta v leto tudi število zavarovancev in se je njihovo število samo v letu 1957 dvignilo za 6%. Tako smo ob zaključku leta 1957 dosegli 120.000 aktivnih zavarovancev, 27.000 upokojujencev in invalidov. Računajoč družinske člane, je v okraju zavarovanih skoraj 80% vseh prebivalcev (vštet ni bivši okraj Kočevje).

Plačni fond se je povečal od leta 1956, ko je znašal 15 milijard dinarjev v letu 1957 na 17 milijard dinarjev, kar je povoljno vplivalo, da je Zavod lahko zajamčil pravice, ki jih garantirajo zakoniti predpisi. Zavod je v letu 1957 razpolagal s sredstvi, ki so presegala 7 milijard dinarjev za kritje izdatkov in je tako samo za pokojnine in invalidnine izplačal nad 2 milijardi dinarjev, 1.800.000.000 dinarjev za otroške dodatke, ostali znesek pa je bil upo-

rabljen za izdatke s področja zdravstvenega zavarovanja. Z naraščanjem plačnega sklada, pa naraščajo tudi izdatki za zdravstveno zavarovanje. Primerjava izdatkov za zdravstveno zavarovanje v letu 1956 in 1957 nam pove, da so se cene tako imenovanih storitev dvignile na področju okraja v minulem letu za več kot 30%. Po posameznih vrstah izdatkov pa je povišanje naslednje:

oskrbni stroški v bolnicah 702 milijona 353.000 dinarjev ali 11% več kot leta 1956;

za zdravila 291.313.000 dinarjev ali 56% več kot leta 1956;

za ambulantno zdravljenje 418 milijonov 741.000 dinarjev ali 31% več kot leta 1956;

za zobozdravstvo 124.855.000 dinarjev ali 26,5% več kot leta 1956;

za kopalniško-klimatsko zdravljenje 69.064.000 dinarjev ali 44% več kot leta 1956;

za zdravstveno preventivo 64 milijonov 865.000 dinarjev ali 27% več kot leta 1956;

za nadomestilo plače za čas boleznih 327.830.000 dinarjev ali 30,4% več kot leta 1956.

Ze ti podatki kažejo, da je skrb naše socialistične družbe za zdravje naših delovnih ljudi zelo velika. Istočasno pa ti podatki kažejo, da so cene zdravstvenih storitev v stalnem porastu, saj bodo izdatki ob zaključku finančnega leta, to je 15. februarja 1958, ko zaključil Zavod s poslovanjem za leto 1957, še nekoliko večji. Svet za zdravstvo LRS nas je obvestil, da so se cene storitev, oz. oskrbnih stroškov v Kliničnih bolnicah v Ljubljani dvignile s t. l. 1958 na vseh oddelkih Klinike za okrog 400 dinarjev pri enem oskrbnem dnevu, oziroma od prejšnjih 1600 na 2000 dinarjev dnevno. Izvršilni odbor Zavoda je preko posebnih komisij skupno s Svetom za zdravstvo OLO stalno spremljal gibanje cen tako v Kliničnih bolnicah, kot tudi v zdravstvenih domovih in intervencijal povsod tam, kjer je bilo opaziti tendenco brezpotrebnega dvigovanja cen itd. Istočasno smo podpirali moralno in materialno vsa prizadevanja zdravstvene službe, kadar je šlo za njeno izboljšanje, razširitev in boljše opremo, zavedajoč se, da dobro urejena, opremljena in organizirana zdravstvena služba ni poceni in da je samo v korist zavarovancem. To nam dokazujejo nekateri dobro urejeni občinski zdravstveni domovi, zlasti pa nova Poliklinika v Ljubljani, pri kateri so se samo v tem letu povečali izdatki za 94 milijonov dinarjev. Delo zdravnikov v teh ustanovah je boljše, kvantiteta in kvali-

teta dela pa se je znatno dvignila, kar dokazuje vedno manjše število prijav in kritik. Zato izvršilni odbor smatra, da je njegova dolžnost, tudi v bodoče podpirati nadaljnjo izboljšanje zdravstvene službe, zlasti pa dobro oziroma dokončno ureditev občinskih zdravstvenih domov, ki bodo vključili v svoje delo tudi preventivno dejavnost. Mišljenja smo, da je napačna težnja nekaterih naših gospodarskih organizacij, ki stremijo le za tem, da ustanovijo čimveč obratnih ambulanz v podjetjih, ki pa se uveljavljajo predvsem kot kurativne ustanove, dočim na področju zdravstvene preventive, ki je v stvari njihova osnovna naloga, zelo malo pomenijo. Potrebno bi bilo torej, da najprej zgradimo in materialno podpremo občinske zdravstvene domove, da bodo sposobni opravljati vso zdravstveno kurativo in preventivo. S tem bomo omogočili, da bo skrb za našega delovnega človeka v zdravstveni službi enotna in da bodo zdravstveni domovi prej prišli do prepotrebnihih kadrov. Dejavnost zdravstvenih domov, če bodo primerno opremljeni, in ki bodo imeli zadostno število zdravstvenih delavcev, bo na preventivnem polju mnogo širša, v vsakem primeru pa uspešnejša v akcijah, kot so to danes obratne ambulante.

Zavod vlaga precejšnja sredstva v preventivno dejavnost, ki jo mora izvajati v smislu zakona o zdravstvenem zavarovanju. Če upoštevamo trenutne potrebe in da smo v letu 1957 zbrali na preventivnem skladu le 60 milijonov dinarjev, ni težko zaključiti, da so ta sredstva premajhna. Iz poročila je razvidno, da je dal Zavod iz preventivnega sklada največ sredstev za okrevanje otrok in zavarovancev. Naj povemo, da smo v letu 1957 omogočili, da je koristilo klimatsko zdravljenje 3000 otrok več kot leta 1956. Razen tega smo omogočili 360 delavcem, ki delajo na zdravju škodljivih delovnih mestih, da so se na okrevanju primerno okrepili za nove proizvodne naloge. Ta način zdravljenja se je pokazal predvsem koristen za delavce, ki bolehalo na silikozi, astmi ali revmatičnih obolenjih. Dognali smo, da so delavci, ki so bili na preventivnem okrevanju, obdržali delovno sposobnost za daljše obdobje, dočim so bili v prejšnjih letih po več mesecev v bolniškem staležu. O tovrstnem zdravljenju se pohvalno izražajo tudi podjetja, pa vsled tega nameravamo v bodoče še razširiti preventivno okrevanje. Dobro bi bilo, da tudi podjetja podprejo to naše prizadevanje. V smeri razvijanja preventivne dejavnosti zdravstvene službe nasploh in večje skrbi zdravstvenih delavcev za delovne ljudi, je Zavod pričel sklepati pavalne pogodbe v obliki pavalnega plačevanja zdravstvenih storitev občinskim zdravstvenim domovom. V minulem letu smo sporazumno sklenili pavalne pogodbe s 14 zdravstvenimi domovi ali 61% vseh ZD (brez Kočevja). Takšen način plačevanja zdravstvenih storitev je že pokazal določene prednosti, posebno še, ker se zdravstveni delavci za preventivne akcije posebej nagrajujejo. Koristnost pavalnega plačeva-

nja zdravstvenih storitev se zrcali tudi v tem, da so se zdravniki približali podjetjem, da ugotavljajo delovne pogoje, pomanjkljivosti, in so bili ravno ti obiski večkrat razlog, da so nekatera podjetja na priporočilo zdravnika podvzela vrsto ukrepov na področju delovne zaščite. Od takšnih obiskov zdravnikov pa nimajo koristi samo podjetja, temveč tudi zdravniki sami, ki tako mnogo laže delajo v ambulantah, saj so jim znani delovni pogoji delavcev, kar pa je zelo važno pri ocenjevanju delanzmožnosti določenega zavarovanca.

To pa hkrati dokazuje, da je uspešno delo zdravstvene preventive v sedanjih pogojih edino mogoče razvijati v zdravstvenih domovih. Preventivno dejavnost v naših gospodarskih organizacijah bi bilo potrebno povezati s HTZ službo, saj je le od dobro koordiniranih akcij zdravstvenih delavcev in HTZ komisij mogoče pričakovati dobre rezultate. V zadnjih treh letih smo vložili preko 20 milijonov za izboljšanje HTZ službe v podjetjih, za vzgojo kadrov in za nagrajevanje podjetij, ki so se posebno prizadevala izboljšati delovno zaščito v podjetjih. Istočasno naj omenimo, da je preko seminarjev HTZ, ki jih je v prejšnjem letu organiziral Zavod, šlo preko 3000 delavcev, mojstrov in inženirjev. Mišljenja smo, kar pa je pokazala tudi anketa udeležencev seminarjev, da je tak način vzgoje naših vodilnih kadrov v podjetjih ne samo koristen, pač pa tudi v bodoče nujno potreben.

V interesu občinskih ljudskih odborov in Zavoda za socialno zavarovanje je, da stalno spremljamo in moralno podpiramo tiste delovne kolektive, ki se res trudijo za izboljšanje delovnih pogojev in da ostro nastopamo proti tistim podjetjem, ki jim je skrb za delavce postranska. Zato smo prepričani, da bodo zbori proizvajalcev občinskih ljudskih odborov skupno z Zavodom in njegovimi podružnicami, kot tudi s sindikati znali najti ukrepe, ki bodo uspešni. Pri tem priporočamo, da se zbori proizvajalcev čim bolj zavzamejo za pravilno varnostno vzgojo mladih delavcev, ki prvič stopajo v proizvodnjo, saj je dokazano, da je ravno med temi največ nesreč. Potrebno bi bilo, da gre vsak delavec, preden nastopi delo na določenem delovnem mestu, predhodno skozi celotni delovni proces proizvodnje v določenem podjetju ali pa da se mu omogoči obiskovanje seminarja HTZ.

V zadnjih treh letih smo vložili za izboljšanje preventivne službe okrog 43 milijonov dinarjev, za množične akcije, kot so fluorografiranje, cepljenje proti poliomielitisu, okrevanje vajencev, mladine, zdravstvene dietične menze in za organizacijo šolskih kuhinj, pa preko 54 milijonov dinarjev. Ne smemo pa prezreti, da je zdravstvena preventiva do kaj širša, saj v njo spadajo tudi male asanacije in drugi zdravstveni ukrepi, za kar pa sredstva, ki jih zbira Zavod, niso zadostna. Potrebno je torej, da se zavzamemo, da bi novi predpisi o finansiranju socialnega zavarovanja predvidevali tudi to možnost, da bi lahko skupščine zavodov za socialno zavarovanje s svojimi sklepi razširile preventivni sklad. Tega seveda dani predpisi ne omogočajo.

Zavod je že leta 1957 pred sklepom zbora proizvajalcev o prenosu izplačevanja nadomestila plače na podjetja, ki zaposlujejo nad 50 delavcev, pooblastil 30 gospodarskih

organizacij za opravljanje tega dela. Odkar pa je v veljavi sklep vašega zbora, pa smo naknadno pooblastili še preko 50 gospodarskih organizacij. Predhodno smo inštruirali tudi uslužbence, ki bodo v bodoče izplačevali nadomestilo plače v podjetjih. Trenutno se vrši zadnji seminar za uslužbence, ki naj bi uspešno opravljali to delo v podjetjih. S tem bo omogočeno Zavodu, da bo lahko v kratkem času pooblastil še preostala podjetja, ki zaposlujejo preko 50 delavcev in uslužbencev. Izvršilni odbor Zavoda je mnenja, da je edino pravilno, če se vrši izplačevanje nadomestila plače za čas boleznih v gospodarskih organizacijah, kjer delavci, oziroma uslužbenci prejmejo nadomestilo plače hkrati z ostalimi mesečnimi prejemki ali pa ko ostali prejmejo svoj redni zaslužek. To delo v podjetju lahko opravlja določeni uslužbenec z lahkoto in brez nekih posebnih težav. Priporočali bi celo, da bi v bodoče nekatera večja podjetja prevzela tudi kompletiranje zahtevkov za otroške dodatke in pokojnine.

diti zadostnega števila visokokvalificiranih zobozdravstvenih delavcev. Prav bi bilo torej, da naše in stališče Sveta za zdravstvo, podprete tudi vi na današnji seji.

Z novo uredbo o finansiranju socialnega zavarovanja je bila uvedena posebna stopnja prispevka za zdravstveno zavarovanje, ki jo je dolžan Zavod predpisati vsem tistim zavezancem prispevka, ki prekoračujejo okrajno povprečje izostankov z dela zaradi bolezni in poškodb. Po sklepu skupščine Republiškega zavoda za socialno zavarovanje so bila v začetku dolžna plačevati ta prispevek vsa tista podjetja, ki zaposlujejo več kot 30 zavarovancev. V pričetku drugega polletja 1957 pa je skupščina Republiškega zavoda spremenila svoj sklep, in sicer, da so dolžna plačevati posebno stopnjo prispevka le tista podjetja in ustanove, ki zaposlujejo preko 50 zavarovancev.

Tako je plačevalo posebno stopnjo prispevka v okraju leta 1956 povprečno 200 gospodarskih organiza-

nja upravičena kritika. Potrebno pa bo brez dvoma, da bomo v bodoče posebno stopnjo še bolj zaostri, ker je le-ta eden izmed načinov finansiranja socialnega zavarovanja in jo je Zavod dolžan predpisovati. Tako so prizadeta podjetja pred pričetkom tega leta prejela odločbe, v katerih je že upoštevan nov sklep skupščine Zavoda, ki obvezuje zavezance prispevka, to je gospodarske organizacije in ustanove, da za vsak odmik 0,40% plačajo 1% ni prispevek na račun posebne stopnje za zdravstveno zavarovanje. Razen teh je v letu 1957 20 gospodarskih organizacij plačevalo tudi dodatni prispevek zaradi pomanjkljive higienskotehnične zaščite v podjetjih in ker niso izpolnili varnostnih ukrepov, ki jih je predpisala komisija Inšpektorata za delo OLO. Čeprav je ta ukrep Zavoda, ki temelji na poročili delovne inšpekcije, povzročal precej kritike v naših podjetjih, je vendar res, da se od 33 podjetij, ki so plačevala dodatno stopnjo prispevka od leta 1954 dalje, večina ni pritožila na delovno inšpekcijo, niti na Zavod. Kljub temu je Zavod na intervencijo nekaterih podjetij spoznavno z OLO sprejel sklep in oprostil plačevanja prispevka vseh 33 podjetij s 1. VII. 1957.

Ker je bilo v minulem letu nekoliko manjše število zahtevkov za upokožitev zaradi pričakovanega novega pokojninskega zakona, je bil Zavod ves ta čas na tem področju, kot tudi na ostalih, na tekočem, z izjemo v tistih primerih, ko Zavod ni razpolagal z zadostno dokumentacijo. S sprejetjem novega pokojninskega zakona se razširjajo pravice zavarovancev. Zvišale so se tudi starostne in družinske pokojnine, in sicer v povprečju za 15%. Zavod je že v mesecu novembru in decembru 1957 izvršil vse predpripave za izplačilo starostnih in družinskih pokojnin. Do sedaj zbrani podatki in izračuni jamčijo, da bomo pravočasno izdali preko 20.000 prevedbenih odločb, to je do 31. III. 1958, seveda v kolikor bomo pravočasno prejeli interna navodila Zveznega zavoda za socialno zavarovanje, katerih namreč do danes še nismo prejeli. Ob izplačilu pokojnin za mesec januar smo izplačali tudi vse akontacije po novem pokojninskem zakonu z veljavnostjo od 1. I. 1958, dočim smo uvažalcem invalidnim in v invalidskih pokojnin s 1. II. 1958 izplačali tudi enkratno pomoč v višini 50%-nih zakonitih prejemkov.

Tudi nekateri drugi novi zakoniti predpisi, kot na primer zakon o upravnem postopku, zakon o delovnih razmerjih in zakon o javnih uslužbencih, postavljajo Zavod pred nove in odgovorne naloge. Ker je vrsta problemov s področja socialnega zavarovanja takšnega značaja, da je pri njihovih rešitvah potrebna pomoč in sodelovanje ljudskih odborov, naš izvršilni odbor želi, da bi bilo sodelovanje med Zavodom in njegovimi podružnicami na eni strani ter OLO in občinskimi ljudskimi odbori na drugi strani tudi v bodoče čim uspešnejše.

(Nadaljevanje sledi.)

Vsebina

Poročilo o delu in problemih Zavoda za socialno zavarovanje.

Tabeli k planu gradenj stanovanj v Ljubljani v letu 1958 in 1959.

Oglas o izidu knjige neobveznih obrazcev za uporabo zakona o splošnem upravnem postopku.

V kratkem izide

v založbi »Gospodarskega vestnika«

Knjiga neobveznih obrazcev za praktično uporabo zakona o splošnem upravnem postopku

Knjigo izdaja Sekretariat Izvršnega sveta za občo upravo LRS v Ljubljani, priredili pa so jo višji referenti okrajnega ljudskega odbora v Ljubljani dr. Viljem Petriček, dr. Kamilo Wildman in Milan Grm.

Knjiga obsega neobvezne obrazce s praktičnimi primeri za vse odločbe, sklepe in zapisnike v upravnem postopku po zakonu o splošnem upravnem postopku. K vsakemu obrazcu je dodan še poseben komentar za pravilno uporabo ustreznega določila v zakonu.

Pri vodenju upravnega postopka bo služila kot priručnik vsem organom državne uprave, drugim državnim organom, samostojnim ustanovam in samostojnim gospodarskim in družbenim organizacijam. Koristila pa bo tudi študentom upravnih in podobnih šol. Na knjigo še posebej opozarjamo vse uslužbence uprav občinskih in okrajnih ljudskih odborov, ki so pooblašteni, da vodijo upravni postopek in izdajajo odločbe.

Knjiga bo v prodaji v upravi »Gospodarskega Vestnika«, Ljubljana, Beethovnova 10, kjer se sprejemajo prednaročila. Giskana bo v omejeni nakladi, zato naj se interese javijo s prednaročili vsaj do konca februarja tega leta.

Zaradi velikega pomanjkanja zobozdravstvenega kadra v tej službi, ugotavljamo, kljub izboljššanemu delu nekaterih zobnih ambulant, zlasti zobne poliklinike v Ljubljani, da je ta problem nemogoče rešiti drugače, kot s povečanjem števila zobozdravstvenih delavcev. Ko smo na zadnjem zasedanju skupščine Zavoda razpravljali o problemih zobozdravstvene službe, smo ugotovili, da glede na potrebe, še najmanj 10 do 15 let ne bomo imeli zadostnega števila zobozdravstvenih delavcev. Zato je nujno, čimprej ustanoviti v Sloveniji dentistično šolo, kajti stomatološka klinika nam ne more nu-

cij, leta 1957 pa povprečno 245 gospodarskih organizacij in ustanov. Znano vam je, da so bili, oziroma da so še v procent bolniškega staleža vključeni tudi invalidi. Skupščina zavoda kot tudi skupščine zavodovih podružnic, sindikati in OLO so večkrat obravnavali to vprašanje in postavili zahtevo, da se invalidi izločijo iz procenta bolniškega staleža, ki pride v poštev za predpis posebne stopnje. Glede na to je Republiški zavod za socialno zavarovanje pripravil odlok, po katerem v bodoče invalidi ne bodo več šteti pri izračunavanju procenta dela nezmožnih. S tem bo odpadla doseda-

